

Träemballage godkänt för internationell handel – förklarande dokument

Jordbruksverkets godkännande enligt ISPM 15¹

Syftet med Jordbruksverkets godkännande av tillverkning av träemballage är att möjliggöra för svenskt träemballage att uppfylla kraven i den internationella standarden ISPM 15. Det innebär samtidigt ett officiellt system för godkännande av företaget.

Standarden, som beslutades 2002, har tagits fram för att förhindra spridning av allvarliga skogsskadegörare genom världshandeln. Idag har de flesta större länder infört regler som säger att allt träemballage som följer med importerade sändningar ska vara godkänt enligt ISPM 15. Detta innebär att företag som producerar träemballage för internationell handel i praktiken måste ansluta sig. Handel inom EU och med Schweiz är dock undantagen från reglerna.

Vad innebär ISPM 15?

Standarden innebär i korthet följande. Träemballaget ska vara tillverkat av trä som har behandlats mot skadedjur antingen genom värmebehandling eller gasning med metylbromid. Endast värmebehandling är tillåten i Sverige².

Godkända företag får märka behandlat emballage med ISPM 15 logon. Företagen måste vara registrerade och godkända i ett officiellt system för att få använda märkningen. Växtskyddsmyndigheten i respektive land ansvarar för detta system, för svensk del Jordbruksverket. Det svenska märket visas i figur 1. Läs vidare om märkning i bilaga 1.

Fig.1. Den vanligaste märkningen av svenskt träemballage.

- **SE-P9944** är officiellt registreringsnummer hos Jordbruksverket
- **HT** är koden för värmebehandling enligt ISPM 15
- **KD** är ett frivilligt tillägg som visar att virket är torkat
- **DB** visar att virket är barkat

¹ ISPM 15: Guidelines for regulating wood packaging material in international trade. International standards for phytosanitary measures, no 15. Secretariat of the International Plant Protection Convention, FAO, Rom 2002.

² Import är tillåten av träemballage, som har gasats med metylbromid.

ISPM 15 lägger grunden och styr huvudkraven för godkännande av träemballage. Kraven blir bindande, när de införs i nationell lagstiftning. ISPM 15 påverkar dels import och export, dels de system för godkännande av träemballageproducenter, som byggts upp i olika länder. Information om ISPM 15 och hur denna standard påverkar export och import finns på Jordbruksverkets hemsida

www.sjv.se/traemballage

Laglig grund

Godkännande av producenter av träemballage i Sverige regleras genom Jordbruksverkets föreskrifter om värmebehandling, torkning och märkning av sågade trävaror, träemballage m.m (SJVFS 2004:53).

Regler för import av sändningar med träemballage finns i Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1995:94), senast ändrad SJVFS 2006:23, om skyddsåtgärder mot spridning av växtskadegörare.

Hur värmebehandlas träemballaget?

Värmebehandling till minst 56° C i minst 30 minuter i virkets kärna är grunden för godkännandet av träemballage. Behandlingen kan utföras i samband med torkning av virket eller som separat värmebehandling utan torkning.

I Sverige är det vanligast att virket värmebehandlas i samband med torkningen hos ett sågverk. Träemballageproducenter köper sedan in färdigt, värmebehandlat virke. Värmebehandling för tillverkning av träemballage får endast utföras av företag, som är godkänt av Jordbruksverket. Om värmebehandling utförs i något annat land krävs att virket är behandlat inom ramen för exportlandets officiella system för godkännande av sådana anläggningar.

Värmebehandling utan torkning utförs vanligen på färdiga produkter, t.ex. trä-

emballage, som måste behandlas för att uppfylla kraven i ISPM 15.

Producent av träemballage ska kunna dokumentera att allt virke som ingår i det godkända emballaget är värmebehandlat av godkända företag. Denna dokumentation ska godkännas av Jordbruksverket.

Om producenten värmebehandlar virke eller färdigt emballage ska företaget också uppfylla kraven för godkännande av värmebehandlingsanläggning. Vid kontroller i samband med godkännande av virkestork eller värmebehandlingsanläggning samarbetar Jordbruksverket med SP Träteknik.

Barkat virke

Godkännande i vårt land kräver att träemballaget ska tillverkas av barkat virke. Detta är inte ett krav i standarden men det finns en möjlighet att införa det som krav, om en riskanalys har visat att det är motiverat. Det pågår en internationell diskussion om att ändra ISPM 15 på denna punkt, vilket troligtvis kommer att resultera i att kravet införs i standarden.

Ledningssystem eller annan internkontroll

Företaget ska för att bli godkänt organisera sin verksamhet så att det kan garanteras att allt virke som ingår i det träemballage som ska märkas, är värmebehandlat och att det är gjort av barkat trä. Regeln finns i föreskriften SJVFS 2004:53, 9 §. Den ska tolkas som att företaget ska ha ett ledningssystem, kvalitetssystem eller annan internkontroll, som genom rutiner och kontroller inom företaget garanterar att kraven uppfylls.

Krav på märkning och text på faktura

Det är helt avgörande att märkning och dokumentation visar att samtliga inkommande virkespartier har torkats och värmebehandlats enligt reglerna. Detta gäller även om virket köps in från virkeshandlare eller hyvlerier.

Märkning och text på faktura och/eller följesedel är leverantörens intyg på att virket är godkänt.

Märket för sågade trävaror framgår av fig. 2, nästa sida. Ibland kan virket vara märkt som trä-emballage, fig 1, beroende på leverantörens godkännande. Märkningen ska finnas på plasten, paketspecifikation eller eventuellt direkt på träet.

Förutom märkningen krävs en text på följesedel och/eller faktura. Det kan exempelvis stå KD 56° C/30 min efter respektive post på fakturan. Dessutom ska företagets registreringsnummer finnas med. Läs vidare i bilaga 2 för andra alternativ och ytterligare information. Använd gärna bilaga 2 för information till dina virkesleverantörer.

Observera att det är träemballageföretaget som själv måste kräva märkning och text på fakturor och/eller följesedel. Jordbruksverket kan inte i sina regler kräva att sågverk eller virkeshandlare ska märka på ett visst sätt, eftersom mycket virke används till annat än träemballage. Träemballageföretaget måste därför ha interna regler för beställning, kontroll av levererade trävaror och medföljande dokument.

SE-yyxxxx

Fig 2. Märkning av sågat virke från godkänt sågverk. SE-yyxxx är företagets officiella registreringsnummer hos Jordbruksverket.

Krav på garantier i hela kedjan

Grundregeln är att allt virke, halvfabrikat och emballagedelar i trä ska, när det levereras till emballageproducenten, kunna spåras tillbaka till det företag som utfört värmebehandlingen. Med detta menas att

det måste finnas garantier om att virket är godkänt i alla led av virkesflödet från sågverket som värmebehandlade virket till träemballageföretaget. Märkning och följedokument är därför nödvändiga även från andra involverade företag såsom virkeshandlare, hyvlerier, företag som utför legoarbeten, underentreprenörer med flera.

Några exempel

- För virke som köps in från sågverk ska sågverkets paketnummer eller annan identifiering anges på fakturan.
- Virke som köps in från ett träförädlingsföretag, t.ex. ett hyvleri, kan inte alltid spåras tillbaka till ett visst värmebehandlande sågverk. Då ska istället träförädlingsföretaget kunna garantera värmebehandlingen genom sin dokumentation, vilket oftast innebär att även det företaget behöver vara godkänt av Jordbruksverket.
- När virke köps in i öppnade paket från en virkeshandlare, måste virkeshandlaren genom sin dokumentation av inköp och vidare hantering kunna ge skriftliga garantier om att virket är värmebehandlat och kan spåras tillbaka till inköp av godkänt virke. Dessutom måste det finnas garantier för att virket har hållits väl åtskilt från annat virke. I ett sådant fall behöver även virkeshandlaren vara godkänd.
- Om virke köps in i obrutna paket från en virkeshandlare, behöver virkeshandlaren inte vara godkänd, under förutsättning att märkning och dokument från sågverket som har producerat virket följer med.
- Processat virke, t.ex. spånklossar och plywood, är undantaget från behandling. Därför behövs inga garantier om att sådant virke är godkänt.

Behandlat och obehandlat trä ska hållas väl åtskilt

Om företaget hanterar både värmebehandlat trä och sådant som inte är värmebehandlat, ska det finnas skrivna regler inom företaget som visar hur de olika kategorierna hålls åtskilda. Dessa regler ska omfatta alla kritiska punkter, där det finns risk för att värmebehandlat virke skulle kunna blandas ihop med obehandlat. Dessutom ska företaget ha interna regler för hur fel som uppkommer ska rättas till.

Dokumentation

Godkända företag måste spara alla dokument över inköp, genomförda kontroller av levererat virke, all tillverkning och märkning samt försäljning av godkänt emballage som sker i företaget. All dokumentation ska sparas i minst 2 år.

Vad omfattar godkännandet?

Företagets godkännande omfattar endast den produktion och de processer som beskrivits av företaget och godkänts av Jordbruksverket. Ändringar ska anmälas och godkännas.

Rätt att ställa krav

Jordbruksverket har rätt att ställa krav som underlättar kontrollarbetet och godkännandet.

Märkning enligt ISPM 15

Endast godkända företag får lov att märka träemballage. Information om märkningen och hur den får användas framgår av bilaga 1.

Publicering på Internet

Godkända företag publiceras på Jordbruksverkets svenska och engelska hemsida

under förutsättning att företaget har gett sitt tillstånd före publicering på Internet. Information om företag som är godkända enligt ISPM 15 är efterfrågad och möjliggör internationell kontroll.

Hur kan mitt företag bli godkänt?

Vänd dig till Växtinspektionen vid Jordbruksverket och beställ information och ansökningsblankett. När du studerat kraven i föreskrifterna och bedömer att du kan uppfylla dem, skicka in ansökan till Jordbruksverket i Jönköping och ett första kontrollbesök kan avtalas. Kontaktuppgifter finns sist i detta dokument.

Vad kostar det?

Kostnader för godkännande betalas av företagen. Kontakta växtinspektionen vid Jordbruksverket för information.

Referenser

Dessa kan hämtas från Jordbruksverkets hemsida eller beställas från Växtinspektionen.

- Jordbruksverkets föreskrifter om värmebehandling, torkning och märkning av sågade trävaror, träemballage m.m. (SJVFS 2004:53).
- ISPM 15 (på engelska).

Bilagor

Bilaga 1. Märkning av svenskt träemballage.

Bilaga 2. Försäljning av trävaror för tillverkning av träemballage (information till virkesleverantörer).

Region Syd, Alnarp
Jordbruksverket,
Tillsynsenheten
Box 19
230 53 Alnarp
Besöksadress: Elevenborgsv. 2
Telefon: 040 - 53 66 30
Fax: 040 - 53 66 39

Region Syd, Helsingborg
Jordbruksverket,
Tillsynsenheten
Box 5085
250 05 Helsingborg
Besöksadress: Strandbadsvägen 13 A
Telefon: 042 - 18 99 70
Fax: 042 - 21 21 34

Region Nordost
Jordbruksverket
Tillsynsenheten
Importörvägen 23
120 44 Årsta
Telefon: 08 - 722 86 95
Fax: 08 - 81 30 33

Region Väst
Jordbruksverket
Tillsynsenheten
Marieholmsgatan 64
415 02 Göteborg
Telefon: 031 - 84 06 30
Fax: 031 - 84 69 52

Centralt kontor
Jordbruksverket, Växtinspektionen, 551 82 Jönköping,
Besöksadress: Vallgatan 8
Telefon: 036 - 15 50 00
Fax: 036 - 12 25 22
E-post: vaxtinspektionen@sjv.se

